

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในปัจจุบันประเทศไทยได้รับผลกระทบจากปัญหาทางสังคมหลายๆ ด้าน อาทิเช่น ความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี การต่อสู้ดิ้นรนแข่งขันกันทางสังคมและทางเศรษฐกิจ ทำให้ประชาชนเจ็บป่วยด้วยโรคที่เกิดจากปัจจัยสิ่งแวดล้อมและทางพฤติกรรม มีแนวโน้มจะรุนแรงมากยิ่งขึ้นหากประชาชนยังไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง การรักษาสุขภาพของตนเองจึงเป็นสิ่งสำคัญ การจัดการเรียนรู้ที่ดีให้กับเยาวชนหรือเด็กที่อยู่ในช่วงวัยหัวเลี้ยวหัวต่อคงจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้การดำเนินชีวิตของเยาวชนเป็นไปในทางที่ถูกที่ควร และอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ในหมวด 4 โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษา ดังนี้ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ควรส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ฉะนั้นครู ผู้สอน และผู้จัดการศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปสร้างความรู้ของตน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ คือ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ดังนั้นการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรยึดหลักว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้

ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ ลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย กระบวนการเหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนพัฒนา เพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 4-25)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาเป็นหนึ่งวิชาใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นกลุ่มวิชาที่มีความหมายและมีความสำคัญยิ่งต่อการส่งเสริมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนโดยตรง เป็นการศึกษาด้านสุขภาพที่มีเป้าหมาย เพื่อการดำรงสุขภาพ การสร้างเสริมสุขภาพและการพัฒนาชีวิตของบุคคล ครอบครัว และชุมชนอย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาพฤติกรรมด้านความรู้ เจตคติ คุณธรรม ค่านิยมและการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพควบคู่ไปด้วยกัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 190) ปรัชญา แนวคิด และเป้าหมายของวิชาสุขศึกษา มุ่งพัฒนาพฤติกรรม 5 ด้านของผู้เรียนดังนี้ พัฒนาด้านความรู้ (cognitive domain) เป็นความสามารถในการใช้ทักษะทางด้านสติปัญญาที่แสดงออกมาเป็นความเข้าใจ ความสามารถในการวิเคราะห์ จดจำ ตีความแปลความ แก้ปัญหา ประเมินผล พัฒนาด้านทักษะ (psychomotor of skill domain) เน้นพัฒนาการที่เกิดจากการทำงานประสานสัมพันธ์กันระบบประสาทกับกล้ามเนื้อที่ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาด้านเจตคติ (affective domain) เน้นพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความสนใจ การเห็นคุณค่า ความนิยมชมชอบ การแสดงถึงอารมณ์ และความรู้สึกต่าง ๆ พัฒนาด้านสมรรถภาพทางกาย (physical fitness domain) เป็นความสามารถของร่างกายในการปฏิบัติหน้าที่ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถสร้างพลังงานไว้ใช้ยามฉุกเฉิน ยามว่างและยามเข้าร่วมกิจกรรมการออกกำลังกายได้หลากหลายรูปแบบ พัฒนาด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์หรือด้านสังคม (special domain) เป็นความสามารถในการปรับตัว การเป็นผู้นำ ผู้ตาม การปฏิบัติตามกฎ กติกา ระเบียบวินัย อุดมคติ ยุติธรรม ซื่อสัตย์ มีน้ำใจนักกีฬา มีคุณธรรมจริยธรรม (กรมวิชาการ, 2545, หน้า 5-7)

จากการศึกษาข้อมูลผลการเรียนรู้ เรื่อง การเจริญเติบโตและการพัฒนาการของมนุษย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอศรีเทพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 จำนวน 14 โรงเรียน (ศูนย์พัฒนาวิชาการอำเภอศรีเทพ, 2551, หน้า 46) พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ใน

เกณฑ์ที่น่าพอใจ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ยังใช้การบรรยายเป็นส่วนใหญ่ ครูผู้สอนมีความจำเป็นต้องอธิบายเนื้อหาเกี่ยวกับโครงสร้างและหน้าที่ของระบบประสาทและระบบต่อมไร้ท่อ ความสำคัญของระบบประสาทและระบบต่อมไร้ท่อที่มีผลต่อพัฒนาการของวัยรุ่น และวิธีการดูแลรักษาระบบประสาทและระบบต่อมไร้ท่อให้นักเรียนจดบันทึก และเมื่อมอบหมายให้นักเรียนทำงานกลุ่มแล้ว นักเรียนมักจะรวมกลุ่มกันตามความพอใจ คนที่เรียนเก่งจะรวมกลุ่มกับคนที่เรียนเก่ง เพราะมีเป้าหมายเพียงเพื่อให้ตัวเองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงเท่านั้น ส่วนกลุ่มของนักเรียนที่เรียนอ่อนมักจะไม่ได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนที่เป็นกลุ่มเก่ง ทำให้เรียนไม่ทันเพื่อน จึงเกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียน เป็นเหตุให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ สอดคล้องกับ สุชาติ โสมประยูร (2542, หน้า 17) และพิสมัย เต็นดวงบริพันธ์ (2539, หน้า 3-4) ที่สรุปปัญหาการสอนวิชาสุขศึกษาสอดคล้องกันดังนี้คือ ครูใช้วิธีสอนแบบบรรยายหรืออธิบายโดยให้นักเรียนฟังและจดบันทึก มักใช้วิธีสอนแบบครูเป็นศูนย์กลางทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในบทเรียนน้อย ขาดการค้นคว้าทดลอง ไม่ใช่แรงจูงใจทั้งภายในและภายนอกมีวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอนไม่เพียงพอ เป็นการเรียนภาคทฤษฎีหรือวิชาการมากเกินไป ครูยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาแต่เพียงฝ่ายเดียว โดยให้ผู้เรียนจดจำเนื้อหาเพื่อการสอบมากกว่าที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างการใช้วิจารณ์ญาณ ปัญหาการขาดครูผู้สอนที่มีความชำนาญเฉพาะด้านครูที่จบทางด้านสาขาวิชาอื่นเข้ามาช่วยทำการสอน จึงทำให้เกิดปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจุดประสงค์ของรายวิชา และเนื้อหาที่ต้องการให้เด็กเรียนรู้มีมากเกินไป จากสาเหตุดังกล่าวจึงทำให้นักเรียนไม่สนใจเรียน เบื่อหน่าย ไม่เห็นความสำคัญ ไม่สามารถนำเอาความรู้หรือประสบการณ์ที่ได้รับไปปฏิบัติจริงได้ และผลการเรียนยังไม่สูงมากนัก ดังนั้นครูผู้สอนควรต้องหาวิธีส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันให้มากยิ่งขึ้น เพื่อช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จทางการเรียนทุกคน ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

การที่ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะนำไปให้นักเรียนไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายดังกล่าว จำเป็นต้องปรับวิธีการและเทคนิคการสอนให้เหมาะสมและหลากหลายในด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนทั้งให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้สามารถใช้วิธีสอนใดๆ ก็ได้ที่เป็นวิธีที่ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียน โดยครูต้องฝึกให้ผู้เรียนคิดเองเป็น ศึกษาค้นคว้าและนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ใช้ความรู้ และแก้ไขปัญหาการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง คิดเป็น ทำเป็น เกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานความรู้ต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงาม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544, หน้า 12) ทิศนา ขัมมณี (2552, หน้า 265) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) สามารถนำมาใช้ในกระบวนการเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่าง

วิธีหนึ่ง ที่สามารถตอบสนองการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ เป็นทฤษฎีที่เน้นการให้ผู้เรียนร่วมมือกันในการเรียนรู้มากกว่าการแข่งขันกัน เพราะการแข่งขันก่อให้เกิดสภาพการณ์ของการแพ้-ชนะ ต่างจากการร่วมมือกัน ซึ่งก่อให้เกิดสภาพการณ์ของการชนะ-ชนะ อันเป็นสภาพการณ์ที่ดีกว่าทั้งทางด้านจิตใจและสติปัญญา รูปแบบการเรียนนี้มุ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระต่างๆ ด้วยตนเองและด้วยความร่วมมือและความช่วยเหลือจากเพื่อนๆ รวมทั้งได้พัฒนาทักษะทางสังคมต่างๆ เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ รวมทั้งทักษะการแสวงหาความรู้ และช่วยแก้ไขระบบการศึกษาในปัจจุบันที่ยังเป็นระบบของการแข่งขัน ไม่มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างนักเรียน ฉะนั้นความร่วมมือของกลุ่ม อันเกิดจากการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีการประสานงานและคอยให้คำแนะนำช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะช่วยลดบรรยากาศของการเรียนที่มีลักษณะการแข่งขันลงได้ ทำให้เกิดความอบอุ่น เป็นกันเอง และทำงานโดยปราศจากความวิตกกังวล ก่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียน ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

กิจกรรม STAD (Student Teams - Achievement Division) เป็นรูปแบบหนึ่งของการเรียนการสอนแบบร่วมมือ เป็นการเรียนรู้ที่ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่มีความสามารถในการเรียนแตกต่างกันมาทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย โดยมีเป้าหมายของกลุ่มร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการงานที่แต่ละคนได้รับมอบหมายเพื่อความสำเร็จของกลุ่ม รู้จักแก้ปัญหาาร่วมกันเพื่อให้ตนเองและกลุ่มประสบความสำเร็จ ดังนั้นผู้เรียนทุกคนจะพยายามแข่งขันกับตัวเองเพื่อทำคะแนนสูงสุดให้กลุ่ม วิธีการนี้นอกจากจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นแล้วยังเป็นประโยชน์ในด้านสังคม ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้การปรับตัวให้เข้ากับกลุ่ม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน อันจะทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างสนุกสนาน ไม่น่าเบื่อ

กิจกรรม TGT (Teams Games Tournament) เป็นรูปแบบหนึ่งของการเรียนการสอนแบบร่วมมือ ที่ช่วยตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ทุกคนมีหน้าที่ช่วยเหลือกลุ่มอย่างแท้จริง ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะกำหนดให้นักเรียนที่มีความสามารถต่างกันทำงานร่วมกันเป็นทีมเล็กๆ และใช้การแข่งขันเกมโดยนักเรียนที่มีความสามารถทางวิชาการเท่าเทียมกันเข้าแข่งขันตามกลุ่มต่างๆ เพื่อนำคะแนนมาเป็นคะแนนของกลุ่ม แต่ในเวลาเรียนจะต้องร่วมมือกัน นักเรียนจะเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมเอง โดยมีครูคอยให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาเท่านั้น ดังนั้นการเรียนวิธีนี้นักเรียนจะมีบทบาทมากขึ้น ดังนั้นโอกาสที่ผู้เรียนจะประสบความสำเร็จมีเท่าเทียมกัน

นักการศึกษาหลายท่านได้นำการเรียนรู้อย่างร่วมมือไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้และได้ผลดี อาทิ เสกสรรค์ กนกพรพรรณ (2547, หน้า 75-77) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด นภาพร สมบูรณ์สุข (2548, หน้า 104-105)

พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษา เรื่องสิ่งเสพติดให้โทษ เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบร่วมมือรูปแบบ STAD สูงกว่าวิธีสอนแบบปกติ ราณี ศรีโมรา (2549, หน้า 84) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือวิธีเอสทีเอตี มีความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยและเจตคติต่อการเรียนภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ละออ ปิ่นทอง (2549, หน้า 85) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียน และทักษะการเรียนรู้เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD สูงกว่าวิธีสอนแบบปกติ ปฐิมา ธิกุลวงษ์ (2548, หน้า 112-113) พบว่า ผลการเรียนรู้เรื่องทศนิยมที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค TGT สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสอนแบบปกติ เนตรนรินทร์ พิมละมาต (2549, หน้า 127-128) พบว่า ผลการเรียนรู้เรื่องการแก้โจทย์ปัญหา ของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน โดยใช้เทคนิคทีมเกมแข่งขัน TGT ร่วมกับเทคนิค KWDL หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เสาวภาคย์ เศรษฐศักดิ์ศิริ (2549, หน้า 101-102) พบว่า ผลการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่สอนด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือกันเทคนิคกลุ่มแข่งขัน (TGT) และเทคนิคกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน พรชัย คำสิงห์นอก (2550, หน้า 121-122) พบว่า นักเรียนที่เรียนเรื่อง การคำนวณเกี่ยวกับปริมาณสารในปฏิกิริยาเคมี โดยใช้เทคนิค TGT และเทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน และนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และอนงค์ บัวทองเลิศ (2550, หน้า 110) พบว่า ผลการเรียนรู้ของนักเรียนเรื่องหน้าที่และมารยาทชาวพุทธ โดยจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค STAD และ TGT แตกต่างกัน พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนอยู่ในระดับสูง

จากปัญหาและแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกิจกรรม STAD กับกิจกรรม TGT มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เรื่อง เติบโตตามวัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเพื่อเป็นการพัฒนาและปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายมีประสิทธิภาพ อันเป็นแนวทางในการแก้ไขและพัฒนาการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เติบโตตามวัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกิจกรรม STAD ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เติบโตตามวัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกิจกรรม TGT ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน

3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เติบโตตามวัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างกิจกรรม STAD กับกิจกรรม TGT

4. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการเรียน เรื่อง เติบโตตามวัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างกิจกรรม STAD กับกิจกรรม TGT

ความสำคัญของการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น
2. เสริมสร้างให้นักเรียนได้รับทักษะทางสังคมโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบร่วมมือและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
3. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนในการเลือกกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ และเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาที่หลากหลายมากขึ้น
4. เพื่อเป็นข้อมูลทางการศึกษาสำหรับผู้บริหาร สามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาส อำเภอสรีเทพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 14 โรงเรียน รวมจำนวนนักเรียนทั้งหมด 328 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาส อำเภอสรีเทพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 2 โรงเรียน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยการจับสลาก ได้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเกาะแก้ว จำนวน 17 คน เป็นกลุ่มทดลองที่ 1 ที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกิจกรรม STAD และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านบึงนาจาน จำนวน 20 คน เป็นกลุ่มทดลองที่ 2 ที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกิจกรรม TGT

2. ตัวแปรที่ศึกษา

- 2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ 2 วิธี
 - 2.1.1 การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกิจกรรม STAD
 - 2.1.2 การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกิจกรรม TGT
- 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่
 - 2.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.2.2 ความพึงพอใจต่อการเรียน

3. ขอบข่ายเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สาระที่ 1 การเจริญเติบโตและการพัฒนาการของมนุษย์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มาออกแบบเป็น หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เติบโตตามวัย ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาดังนี้

- 3.1 ความสำคัญของระบบประสาทและระบบต่อมไร้ท่อ
- 3.2 วิธีดูแลรักษาระบบประสาทและระบบต่อมไร้ท่อ
- 3.3 การเจริญเติบโตตามเกณฑ์มาตรฐาน
- 3.4 แนวทางในการพัฒนาตนเองให้เจริญเติบโตสมวัย

4. ระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการภายในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง จำนวน 4 สัปดาห์ รวมเวลา 8 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) หมายถึง การจัดกิจกรรม การเรียนที่ให้นักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ ซึ่งสมาชิก ทุกคนต้องตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนสำคัญของกลุ่ม ร่วมมือและช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีความรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อช่วยให้กลุ่มประสบความสำเร็จ ตามเป้าหมายที่วางไว้

กิจกรรม STAD (Student Teams – Achievement Division) หมายถึง การจัด กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่แบ่งผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน เพื่อร่วมกันทำงานกลุ่ม ละประมาณ 4 คน โดยที่สมาชิกประกอบด้วยผู้เรียนที่เรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน และอ่อน 1 คน โดยเน้นให้มีการแบ่งงานกันทำ ช่วยเหลือกันทำงานที่ได้รับมอบหมาย มีความรับผิดชอบ ร่วมกันตามเนื้อหาสาระที่จัดเตรียมไว้ให้ เพื่อให้กลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ การเรียนแบบร่วมมือกิจกรรม STAD มีลำดับขั้นตอนคือ

1. ขั้นเตรียมการ ครูชี้แจงกระบวนการเรียนรู้ และแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยๆ กลุ่มละ 4 คน โดยวัดความสามารถและเพศ
2. ขั้นเสนอบทเรียน ครูสอนความรู้ใหม่ด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลาย พร้อมทั้งแนะนำแหล่งข้อมูลสำหรับการศึกษาค้นคว้า และมอบหมายงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม
3. ขั้นศึกษากลุ่มย่อย นักเรียนแต่ละกลุ่มเรียนรู้ร่วมกันตามบทบาทและหน้าที่ที่ตนเองได้รับมอบหมาย มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การเสริมแรงและสนับสนุนกันในการเรียนรู้
4. ขั้นพัฒนาทักษะ เป็นการตรวจสอบนักเรียนว่าในการทำกิจกรรมกลุ่มนั้นมีผลการปฏิบัติเป็นอย่างไร โดยการทดสอบย่อยเป็นรายบุคคล และมีข้อตกลงว่านักเรียนไม่สามารถช่วยเหลือกันในขณะที่สอบ
5. ขั้นสรุปบทเรียนและตัดสินผลงานกลุ่ม ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียนและอภิปรายในประเด็นที่เป็นปัญหา และแจ้งผลการทำงานของกลุ่ม

กิจกรรม TGT (Teams Games Tournament) หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีการแบ่งกลุ่มๆ ละ 4 คน สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน ระดับความสามารถทางการเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน ในอัตราส่วน 1:2:1 เพื่อให้เรียนรู้ร่วมกัน ช่วยเหลือกันทำงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้กลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ การเรียนแบบร่วมมือกิจกรรม TGT มีลำดับขั้นตอนคือ

1. ขั้นเตรียมการ ครูชี้แจงกระบวนการเรียนรู้ และแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยๆ กลุ่มละ 4 คน โดยวัดความสามารถและเพศ
2. ขั้นเสนอบทเรียน ครูสอนความรู้ใหม่ด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลาย พร้อมทั้งแนะนำแหล่งข้อมูลสำหรับการศึกษาค้นคว้า และมอบหมายงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม
3. ขั้นศึกษากลุ่มย่อย นักเรียนแต่ละกลุ่มเรียนรู้ร่วมกันตามบทบาทและหน้าที่ที่ตนเองได้รับมอบหมาย มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การเสริมแรงและสนับสนุนกันในการเรียนรู้
4. ขั้นพัฒนาทักษะ เป็นการตรวจสอบนักเรียนว่าในการทำกิจกรรมกลุ่มนั้นมีผลการปฏิบัติเป็นอย่างไร โดยใช้การแข่งขันเกมทางวิชาการ
5. ขั้นสรุปบทเรียนและตัดสินผลงานกลุ่ม ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียนและอภิปรายในประเด็นที่เป็นปัญหา และแจ้งผลการทำงานของกลุ่ม

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้และความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เป็นผลจากการเรียนการสอน เรื่อง เติบโตตามวัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สามารถวัดได้ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบเลือกตอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ความพึงพอใจต่อการเรียน หมายถึง ความรู้สึกพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการได้ร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือ เรื่อง เติบโตตามวัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สามารถวัดได้ด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาส อำเภอศรีเทพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ที่กำลังเรียนภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาระยะ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดชั้นปี กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกสาระที่ 1 การเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์ มาได้ออกแบบการเรียนรู้เป็นหน่วยการเรียนรู้เรื่อง “เติบโตตามวัย” ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผู้วิจัยได้ศึกษาขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักการศึกษาหลายท่าน ได้แก่ จอห์นสัน, และจอห์นสัน (Johnson, & Johnson, 1990, pp.101-102) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ 5 ขั้นตอน วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542, หน้า 34-35) ได้แบ่งขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ 5 ขั้นตอน วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2546, หน้า 31-32) ได้แบ่งขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ออกเป็น 6 ขั้นตอน และชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2552, หน้า 186) ได้แบ่งขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ 4 ขั้นตอน ผู้วิจัยได้สรุปขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือสำหรับการวิจัยในครั้งนี้มีลำดับขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นเตรียมการ 2) ขั้นเสนอบทเรียน 3) ขั้นศึกษากลุ่มย่อย 4) ขั้นพัฒนาทักษะ และ 5) ขั้นสรุปบทเรียนและตัดสินผลงานกลุ่ม

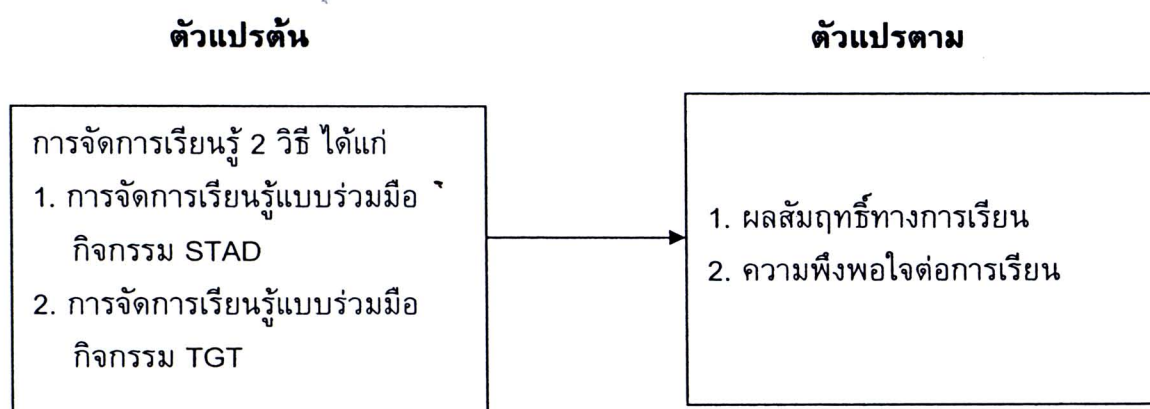
การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกิจกรรม STAD (Student Teams - Achievement Division) เป็นรูปแบบการสอนที่โรเบิร์ต สลาบิน (Robert Slavin) ได้เสนอขึ้นเพื่อใช้ร่วมกับกิจกรรมการเรียนการสอนรูปแบบอื่นๆ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่มีความสามารถในการเรียนแตกต่างกันได้ศึกษาค้นคว้าร่วมกันภายในกลุ่ม ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในภาระงานที่แต่ละคนได้รับมอบหมายเพื่อความสำเร็จของกลุ่ม รู้จักแก้ปัญหาาร่วมกันเพื่อให้ตนเองและกลุ่มประสบความสำเร็จ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ 1) การนำเสนอบทเรียน 2) การจัดกลุ่ม 3) การทดสอบ 4) คะแนนพัฒนาการรายบุคคล และ 5) การตระหนักถึงความสำเร็จของกลุ่ม

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกิจกรรม TGT (Teams Games Tournament) เป็นรูปแบบการสอนที่จอห์น ฮอปส์กิน (John Hopkins) ได้เสนอขึ้น เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้เรียนในกลุ่มเล็กๆ ละครความสามารถและเพศ เช่นเดียวกับกิจกรรม STAD แต่จะมี

การแข่งขันโดยใช้เกมทางวิชาการ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ 1) การนำเสนอบทเรียน 2) การจัดกลุ่ม 3) การแข่งขันเกมทางวิชาการ และ 4) การตระหนักถึงความสำเร็จของกลุ่ม

นักการศึกษาหลายท่านได้นำการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้และได้ผลดี อาทิเช่น เสกสรรค์ กนกพรพรรณ (2547, หน้า 75-77) พบว่า การใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ ด้านพุทธิพิสัย คิดเป็นร้อยละ 91.66 ด้านจิตพิสัยและด้านทักษะพิสัย คิดเป็นร้อยละ 100 และด้านความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด นภาพร สมบูรณ์สุข (2548, หน้า 104-105) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสิ่งเสพติดให้โทษ ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบร่วมมือรูปแบบ STAD สูงกว่า วิธีสอนแบบปกติ เสาวภาคย์ เศรษฐศักดิ์ศิริ (2549, หน้า 101-102) พบว่า ผลการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่สอนด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือกันเทคนิคกลุ่มแข่งขัน (TGT) และเทคนิคกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ความคิดเห็นของนักเรียนในภาพรวมพบว่า นักเรียนเห็นด้วยมาก และพรชัย คำสิงห์นอก (2550, หน้า 121-122) พบว่า นักเรียนที่เรียนเรื่องการคำนวณเกี่ยวกับปริมาณสารในปฏิกิริยาเคมี โดยใช้เทคนิค TGT และเทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน และนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในครั้งนี้ เน้นการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนได้ร่วมมือกันและช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ มีการฟังพาดูอาศัยกัน มีความรับผิดชอบร่วมกันให้กลุ่มประสบความสำเร็จ โดยผู้วิจัยคัดเลือกวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกิจกรรม STAD กับกิจกรรม TGT มาใช้ในการวางแผนจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เติบโตตามวัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกิจกรรม STAD หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เติบโตตามวัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกิจกรรม TGT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เติบโตตามวัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกิจกรรม STAD กับกิจกรรม TGT แตกต่างกัน
4. ความพึงพอใจต่อการเรียน เรื่อง เติบโตตามวัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างกิจกรรม STAD กับกิจกรรม TGT แตกต่างกัน